

УДК 371.2:355.233

В. М. КРАВЧЕНКОкандидат економічних наук, доцент
Класичний приватний університет**ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА
ЯК ОСНОВА ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ**

У статті розкрито сутність понять “компетентність”, “професійна компетентність”, “професійна компетентність викладача”, “конкурентоспроможність”; вказано складові професійної компетентності майбутнього викладача. Висвітлено наукові погляди на проблему формування професійної компетентності майбутніх викладачів в умовах магістратури; окреслено критерії сформованості основ конкурентоспроможності майбутнього викладача вищої школи.

Ключові слова: компетентність, конкурентоспроможність, магістр, майбутній викладач, модернізація, професійна підготовка, формування.

В умовах соціально-політичних перетворень, переходу до нової парадигми освіти, відповідно до запитів суспільства висувуються нові вимоги до компетентності учасників освітнього процесу. Сьогодні потрібні фахівці, які вміють адаптуватися до мінливих умов, творчо мислити, готові до інноваційності.

Для сучасного етапу розвитку професійної освіти в Україні характерні якісні зміни її сутності, мети й завдань. Основною метою державної політики в галузі освіти є створення умов для розвитку особистості та творчої самореалізації кожного громадянина України, оновлення змісту освіти й організація освітнього процесу відповідно до демократичних цінностей, сучасних науково-технічних досягнень.

Вища школа сьогодні повинна здійснювати підготовку конкурентоспроможного фахівця, якісними характеристиками якого є: розвинутий інтелект, культура наукового мислення, здатність до культуротворчого діалогу, стійка ціннісна орієнтація на творчу самореалізацію й саморозвиток у наукоємному, інтелектуальному, культуроємному освітньому просторі [7].

Держава повинна забезпечити підготовку кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, засвоєння й упровадження наукових та інноваційних технологій, конкурентоспроможних на ринку праці. Нові вимоги до освіти зумовлюють необхідність змін і в системі професійної підготовки майбутніх викладачів вищої школи.

Теоретична значущість і недостатня розробленість такого аспекту фахової підготовки майбутніх викладачів визначили тему статті, а її **метою** стало розкриття сутності понять “компетентність”, “професійна компетентність викладача”, “конкурентоспроможність”; висвітлення наукових поглядів на проблему формування професійної компетентності майбутніх викладачів в умовах магістратури.

Організацію навчального процесу у вищій школі досліджували В. Андреев, С. Архангельський, М. Євтух, І. Зязюн, О. Пехота, П. Пономарьов, З. Решетова, С. Сисоєва, Т. Сущенко, Т. Таранов, М. Шкіль та ін. Питанням професійно-творчого саморозвитку майбутніх фахівців присвячені праці Д. Богоявленської, В. Зазикіна, І. Зайцевої, Л. Макарова, Л. Мільто, В. Мухіної, О. Пехоти, Я. Пономарьова, Ю. Фокіна та ін.

Конкуренцію як тип міжособової взаємодії досліджували багато українських і зарубіжних учених: О. Александрова, О. Астапенко, В. Безрукова, Н. Борисова, К. Боулдинг, С. Брю, Т. Верлен, В. Воловик, В. Воронкова, Н. Гарафутдінова, М. Гельвановський, М. Дойч, В. Жадько, С. Кримський, Д. Крючков, А. Курно, А. Куценко, Ф. Лист, В. Лук'янець, О. Марін, В. Парето, Г. Ратценхофер, У. Самнер, А. Сміт, Д. Рикардо, Д. Стюарт, В. Таран, Д. Чернилевський, С. Ширококов та ін.

Упродовж останніх років предметом уваги дослідників були проблеми, пов'язані з компетентнісним підходом в освіті, професійною компетентністю й формуванням професійних компетенцій фахівців різного профілю, особливостями впровадження компетентнісного підходу (Н. Бібік, Л. Ващенко, Н. Голуб, І. Єрмаков, В. Кремень, С. Калашнікова, В. Луговий, О. Овчарук, Н. Побірченко, О. Пометун, О. Ситник, М. Степко, Ж. Таланова та ін.), розвитком компетентісно орієнтованого навчання (В. Бадер, З. Бакум, О. Біляєв, І. Зимня, А. Маркова, В. Мельничайко, А. Хуторський, Г. Шелехова), вивченням структури та змісту професійної компетентності викладачів (Т. Браже, В. Введенський, Н. Дем'яненко, Н. Журавська, І. Зарубінська). Науковцями доведено, що компетентнісний підхід передбачає глибокі системні перетворення в освітньому процесі педагогічного вищого навчального закладу, що стосуються викладання змісту дисциплін, оцінювання знань, освітніх технологій, зв'язку вищої освіти з іншими рівнями професійної освіти.

Розвиток суспільства висуває нові вимоги й до викладачів вищої школи – сьогодні викладач є не просто педагогом, він стає провідником державницьких ідей, прикладом для студентів – майбутніх фахівців.

Рада Європи 1996 р. ухвалила Концепцію ключових компетентностей як освітнього результату. Тепер майже всі вищі навчальні заклади України беруть участь у Болонському процесі [8, с. 7].

У матеріалах Болонського процесу підкреслено, що використання термінів “компетентність”, “компетенція” для визначення цільових установок вищої освіти знаменує зрушення від суто (або переважно) академічних норм оцінювання до комплексної оцінки професійної та соціальної підготовленості випускників ВНЗ [8, с. 13].

Компетентність – це компетенція в дії. Це міра “включеності” людини в діяльність. На відміну від знань, умінь, навичок, що передбачають дію за аналогією, за зразком, компетентність передбачає досвід успішного здійснення самостійної діяльності, уміння приймати ефективні рішення в незнайомих, нестандартних професійних і життєвих ситуаціях.

Експерти країн Європейського Союзу визначають поняття компетентностей як “здатність застосовувати знання й уміння” (Eurydice, 2002), що забезпечує активне застосування навчальних досягнень у нових ситуаціях. У 2004 р. у публікаціях ЮНЕСКО поняття “компетентність” трактується як поєднання знань, умінь, цінностей і ставлень, застосованих у повсякденні (Rychen & Tiana, 2004). На конференції міжнародного рівня, що відбулася завдяки участі ЮНЕСКО, Міністерства освіти Норвегії (Департаменту технічної освіти та професійної підготовки) у 2004 р., дійшли згоди щодо тлумачення поняття “компетентність” таким чином: здатність застосовувати знання та вміння ефективно й творчо в міжособистісних відносинах – ситуаціях, що передбачають взаємодію з іншими людьми в соціальному контексті, так само, як і в професійних ситуаціях. Компетентність – поняття, що логічно походить від ставлень до цінностей та від умінь до знань [5, с. 7].

Українські науковці визначають компетентності як спеціально структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, яких набувають у процесі навчання. Вони надають людині змогу визначати (тобто ідентифікувати й розв’язувати незалежно від контексту або ситуації) проблеми, характерні для певної сфери діяльності.

Поняття “компетентність” у контексті професійної підготовки майбутніх фахівців у системі вищої освіти також можна подати як “здатність”, іншими словами, під компетентністю розуміють здатність до здійснення практичної діяльності, що вимагає наявності понятійної системи й, отже, відповідного типу мислення, що надає змогу оперативно вирішувати проблеми та завдання, що виникають [1, с. 16].

У словнику “Професійна освіта” компетентність (від лат. *competens* – належний, відповідальний) тлумачиться як сукупність знань та умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію.

До структури компетентності зараховують знання, пізнавальні навички, практичні навички, ставлення, емоції, цінності та етику, мотивацію [5].

Компетентність переважно визначають як поєднання психічних якостей, що надає змогу діяти самостійно й відповідально (дієва компетентність), як володіння людиною здатністю та вмінням виконувати певні трудові функції.

Компетентна в певній галузі людина володіє відповідними здібностями, знаннями, практичними вміннями, що надають їй змогу обґрунтовано міркувати про цю галузь і ефективно діяти в ній. Компетентність є своєрідним мірилом рівня професіоналізму особистості.

Компетентність як комплексна особистісна категорія означає практичну готовність та здатність людини діяти в певній галузі; вона включає знання, уявлення, навички, мотиви, цінності, реалізовані в життєвих та професійних контекстах, передбачає наявність досвіду діяльності.

Наукові здобутки освітян щодо розуміння сутності та змісту поняття компетентності випускника вищої школи узагальнено в Законі України “Про вищу освіту”, згідно з яким компетентність визначається як динаміч-

на комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [3].

Національно рамкою кваліфікацій визначено, що підготовка викладачів для вищих навчальних закладів здійснюється на другому (магістерському) рівні вищої освіти й відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій [10] і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю, загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

З метою уніфікації вимог до розробки нових стандартів вищої освіти на основі компетентнісного підходу визначено три групи компетентностей, які необхідно зазначити в освітніх програмах: інтегральна (для відповідного кваліфікаційного рівня), загальні та спеціальні (фахові, предметні) [6]. Зокрема, для магістрів (рівень 7) інтегральну компетентність визначено як “здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог” [6, с. 12].

Загальні компетентності – це знання, розуміння, навички та здатності, якими студент оволодіває в межах виконання певної програми навчання, які мають універсальний характер. Загальні компетентності не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку.

Ключові (загальні) компетентності становлять основний набір найзагальніших понять, які треба деталізувати в комплекс знань, умінь, навичок, цінностей і ставлень за навчальними галузями й життєвими сферами студентів [5]: є синтетичними, такими, що поєднують певний комплекс знань, умінь і ставлень, що набувається впродовж засвоєння всього змісту освіти; вони не пов’язані з конкретним предметом, до них належать компетентності, яких можна набути під час засвоєння не одного предмета, а лише декількох або всіх одночасно (тобто використовуючи всі навчальні можливості, пропонувані формальною та неформальною освітою); вони можуть бути визначені як персональні засоби, які формуються впродовж усього навчання.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності – це компетентності, що залежать від предметної області та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю.

До спеціальних (фахових) компетентності належать ті, які: є специфічними для цієї предметної області (галузі, напряму, дисципліни); безпосередньо пов’язані із спеціальними знаннями у предметній області; визначають

профіль програми, тобто роблять її індивідуальною, істотно відмінною від інших програм.

У педагогічній науці поняття “професійна компетентність” розглядають як: сукупність знань і вмінь, що визначають результативність праці; обсяг навичок виконання завдання; комбінацію особистісних якостей і властивостей; комплекс знань і професійно значущих особистісних якостей; вектор професіоналізації; єдність теоретичної та практичної готовності до праці; здатність здійснювати складні види дій тощо. Як основні характеристики компетентності виділяють: мобільність, гнучкість відповідно до мінливих умов об’єктивної реальності; орієнтованість на майбутнє; діяльнісний характер; уміння здійснити найбільш коректний вибір вирішення проблеми.

Під “професійною компетентністю педагога” розуміють знання, вміння та особистісні якості викладача, які надають йому змогу самостійно й ефективно реалізовувати цілі педагогічного процесу. Професійна компетентність викладача, на думку І. В. Соколової, – цілісне, інтегративне, особистісне новоутворення, що є результатом неперервної освіти, успішність якої зумовлена сукупністю сформованих у людини компетенцій, які сприяють соціалізації особистості, формуванню в неї світоглядних і науково-професійних поглядів, педагогічної творчості та майстерності, визначають успішність науково-педагогічної діяльності, здатність до самореалізації, саморозвитку й самовдосконалення впродовж життя [12, с. 18].

Отже, професійна компетентність викладача – це єдність його теоретичної та практичної готовності здійснювати педагогічну діяльність.

Справжній професіонал-викладач повинен володіти не лише комплексом загальних і спеціальних професійних здібностей, а й умінням адекватно реагувати на політичні, економічні, соціально-культурні зміни у світі та бути при цьому конкурентоспроможним.

Конкурентна боротьба (конкуренція) між суб’єктами різних видів професійної діяльності є однією з форм реалізації закону конкуренції. У процесі конкурентної боротьби людина, застосовуючи власні конкурентні переваги, доводить свою конкурентоспроможність.

Конкурентоспроможність – це володіння суб’єктом певними властивостями, які надають йому змогу розвиватись на інноваційній основі та перемагати в конкурентній боротьбі [2]. Конкурентоспроможний – такий, що витримує конкуренцію, перемагає в боротьбі за досягнення кращих результатів.

У галузі професійної освіти впродовж останніх двох десятиліть сталися серйозні зрушення: змінилися її мета, зміст і спрямованість (на формування творчої індивідуальності, здатної до саморозвитку, мобільності, творчої ініціативи, конкурентоспроможності).

Який саме спеціаліст сьогодні здатний бути конкурентоспроможним? Звичайно, той, що здобув якісну професійну освіту, той, хто має фахові здібності, вироблені вміння та навички, творчий підхід до вирішення завдань, професійне покликання, соціальну активність, відповідальність, високі мора-

льні якості, який чітко розуміє й бездоганно виконує свої професійні функції й соціальні ролі, прагне до постійного саморозвитку та самовдосконалення.

Конкурентоспроможний фахівець – це людина, яка орієнтується на найвищі досягнення у своїй професії, прагне стати кращим серед рівних, виявляє здатність до високої якості й ефективності своєї діяльності. Але для того, щоб студенти могли зрозуміти, куди їм потрібно рухатися, вони мають знати, де знаходяться зараз, тобто чітко усвідомлювати, що особистий успіх, професійне зростання залежать від багатьох чинників (від їхнього освітнього рівня, знань, отриманих у процесі навчання, набутих умінь і навичок тощо).

Справжній професіонал повинен уміти звертатися до самоконкуренції, намагаючись довести, що він готовий і далі працювати якісно, професійно самовдосконалюватися. Саме до таких особливостей конкурентної боротьби в професійному середовищі має бути підготовлений студент – майбутній викладач вищої школи.

Процес формування конкурентоспроможного кваліфікованого спеціаліста передбачає педагогічну організацію навчального середовища відповідно до специфіки та інноваційних технологій майбутньої професійної діяльності.

Професійна конкуренція є складним феноменом, який об'єднує всі сфери професійної діяльності. Конкурентоспроможність спеціаліста залежить від багатьох факторів і умов: від рівня професійної культури й компетентності, від здатності до саморозвитку та професійного зростання й творчої самореалізації.

Формуванню конкурентоспроможності майбутніх фахівців може сприяти конструювання спеціальних педагогічних ситуацій, які створюють умови для здорової творчої конкуренції між однокурсниками у вирішенні поставлених завдань, а також стимулюють творче мислення; створення виробничих обставин, наближених до екстремальних, у яких студенти повинні виявити вміння оперативно діяти, швидко оцінювати й аналізувати ситуацію, приймати певні самостійні рішення.

Дефініцію “конкурентоспроможність” потрібно розглядати в тісному зв'язку з людиною, з розвитком її творчого потенціалу, її вихованням і навчанням, її трудовою діяльністю, неперервною освітою впродовж життя [9].

В “Енциклопедії освіти” поняття “конкурентоспроможність працівника” корелює з поняттям “якість професійної освіти”, яка забезпечується під час формування й розвитку професійної компетентності майбутніх викладачів [2].

На наш погляд, професійно значущими якостями (як основа конкурентоспроможності) особистості майбутнього викладача є:

- дивергентне, критичне мислення (способи здійснення розумових операцій і вміння ними користуватися в різних типових і нетипових ситуаціях);
- компетентність: професійна, педагогічна, ІКТ-компетентність;
- емоційно-вольові виявлення: емоції, відчуття, воля щодо здійснення певного виду діяльності;

- способи діяльності й поведінки: уміння, навички, прийоми, стиль поведінки в житті, оптимальні для реалізації особистісних і сучасних соціально-економічних цілей;

- цінності й ціннісні орієнтації, прийнятні, домінуючі в певній галузі діяльності;

- знання: факти, закономірності, закони, що забезпечують оптимальне розв'язання професійних завдань;

- досвід розв'язання професійних проблем: вітчизняний, зарубіжний.

Серед особистісних якостей конкурентоспроможного викладача можна виокремити такі:

- психологічні емпатія (здатність до співпереживання), емоційність (у межах норми професійного колективу), аутентичність, відкритість (щодо інших, нових підходів до організації праці), терпимість, розвинута інтуїція, стійкість до стресу, розвинуте сприйняття;

- розумові: аналітичність, рефлексивність, швидкість реакції, креативність, спостережливість, критичність мислення, цілісність мислення;

- поведінкові: комунікабельність, ініціативність, здатність до імпровізації, релаксації, здатність до підприємництва, готовність до ризику, управлінських дій, особистісної відповідальності за результати праці [4].

У педагогіці професійної освіти, як зазначає Н. Ничкало, дефініцію “конкурентоспроможність” потрібно розглядати в тісному зв'язку з людиною, з розвитком її творчого потенціалу, її вихованням і навчанням, її трудовою діяльністю, неперервною освітою впродовж життя [11].

Критеріями сформованості основ професійної конкурентоспроможності майбутніх викладачів вищої школи є: прояв інтелектуальної ініціативи; наявність оптимальної мотивації; рівень розвитку творчих здібностей і вмінь; прояв самостійності й здатності до самоорганізації в навчально-пізнавальній діяльності.

У самонавчанні відбувається розвиток компонентів професійної компетентності, що є і причиною, і результатом самонавчальної діяльності. Студент сам ставить перед собою мету й прагне досягти її, творить себе, здобуваючи теоретичні знання, формуючи навички та вміння, розвиваючи здібності, виховуючи в собі необхідні професійні й особистісні риси.

Комплексна організація самостійної пізнавальної діяльності майбутніх викладачів та їх саморозвитку надасть змогу підвищити рівень самонавчання й творчої активності студентів такою мірою, яка забезпечить їхнє подальше професійне та особистісне зростання, а отже, і конкурентоспроможність.

Конкурентна діяльність має контекстний характер: вона виникає за умови стійкого прагнення до лідерства й високих результатів праці. Студент, який уміє конкурувати в освітньому середовищі, вміє відстоювати свої погляди, перемагати в дискусіях, здатний до максимальної творчої самореалізації, має більше шансів стати конкурентоспроможним професіоналом у майбутньому.

Висновки. Отже, основою конкурентоспроможності сучасного викладача вищої школи є його високий рівень професійної компетентності,

що формується в умовах магістратури під час професійної підготовки. Тільки людина з високими професійними знаннями, з відповідальним ставленням до своїх професійних функцій і посадових обов'язків та високими моральними якостями може успішно конкурувати в умовах ринкових відносин, для характеристики яких ключовим є закон конкуренції. Наразі актуальнішою стає проблема підготовки майбутнього викладача як конкурентоспроможної особистості, але в практиці професійної освіти ще існує серйозна суперечність між соціальним замовленням суспільства на підготовку конкурентоспроможного спеціаліста та відсутністю педагогічних технологій, спрямованих на формування й розвиток конкурентоспроможності студентів під час навчально-виховного процесу у ВНЗ, що відкриває перспективи для нових наукових досліджень.

Сьогодні “конкурентоспроможність” поступово перетворюється на педагогічну дефініцію. Її вважають однією з важливих характеристик сучасного кваліфікованого фахівця, яку, насамперед, необхідно розвивати в майбутніх викладачів під час навчання в магістратурі.

Список використаної літератури

1. Андреев А. Л. Компетентносная парадигма в образовании: опыт философско-меодологического анализа / А. Л. Андреев // Педагогика. – 2005. – № 4. – С. 19–27.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. для студентів вузів / С. С. Вітвицька. – Київ, 2003. – 184 с.
3. Про вищу освіту : Закон України // Урядовий кур'єр. – 2014. – 13 серпня. – № 146.
4. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата современного образования [Электронный ресурс] / И. А. Зимняя // Эйдос : интернет-журнал. – 2006. – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.html>.
5. Зимняя И. А. Компетентностный подход. Каково его место в системе современных подходов к проблемам образования? (Теоретико-методологический аспект) / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2006. – № 8. – С. 20–26.
6. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-radaministerstva/metodichni-rekomendaciyi.html>.
7. Мирончук Н. М. Кваліфікаційні вимоги до викладачів вищих навчальних закладів як основа змісту освітньо-професійних програм підготовки фахівців / Н. М. Мирончук // Проблеми освіти : зб. наук. праць. – Вінниця ; Київ, 2015. – Вип. 82. – С. 172–176.
8. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / уклад. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Лемківський, Ю. В. Сухарніков ; відп. ред. М. Ф. Степко. – Київ, 2004. – 60 с.
9. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст. // Освіта. – 2001. – № 38.
10. Національна рамка кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 [Електронний ресурс]. – Режим доступа: zakon.rada.gov.ua.
11. Ничкало Н. Г. Професійна освіта і навчання: проблеми взаємозв'язку з ринком праці / Н. Г. Ничкало // Формування широкої кваліфікації робітників. Вклад ПТО у розвиток трудового потенціалу XXI століття : зб. матер., підгот. у рамках реалізації укр.-нім. проекту “Підтримка реформи професійно-технічної освіти в Україні” / [Ю. Вайс, Н. Ничкало, А. Сімак та ін.]. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – С. 134–148.

12. Соколова І. В. Європейські стандарти якості університетської освіти: проєкція на професійну компетентність викладача вищої школи / І. В. Соколова // Компетентнісний підхід у сучасній університетській освіті : зб. наук. праць. – Рівне : НУВГР, 2011. – С. 12–20.

Стаття надійшла до редакції 06.09.2016.

Кравченко В. Н. Профессиональная компетентность будущего преподавателя как основа его конкурентоспособности

В статье раскрыта сущность понятий “компетентность”, “профессиональная компетентность”, “профессиональная компетентность преподавателя”, “конкурентоспособность”; указаны составляющие профессиональной компетентности будущего преподавателя. Освещены научные взгляды на проблему формирования профессиональной компетентности будущих преподавателей в условиях магистратуры; определены критерии сформированности основ конкурентоспособности будущего преподавателя высшей школы.

Ключевые слова: компетентность, конкурентоспособность, магистр, будущий преподаватель, модернизация, профессиональная подготовка, формирование.

Kravchenko V. Professional Competence of the Future Teacher as the Basis of Its Competitiveness

The article describes the scientific views on the problem of professional training of master students-future teachers. The essence of the concepts “competence”, “professional competence of teacher”, “competitiveness” is disclosed. The components of the professional competence of future teacher are specified. Scientific views on the problem of formation of professional competence of future teachers in magistrates lit. Criteria of formation of bases of competitiveness of the future teacher of the higher school defined.

The formation of professional competence of future teachers we consider as one of the conditions of effectiveness to achieve a common goal of professional training. Active development of components of professional competence of future teachers as teachers of the higher school is in the process of graduate education.

A true professional-a teacher must possess not only a complex of General and special professional abilities, but also the ability to adequately and creatively to respond to the political, economic, socio-cultural changes in the world and be competitive. The core competitiveness of the modern teacher of higher school is its high professional competence. Competence laid in higher education.

Today, “competitiveness” is gradually turning into a pedagogical definition. It is considered one of the important characteristics of the modern qualified specialist.

Key words: competence, competitiveness, master, trainee, modernization, training, formation.